

Sygn. akt XVII AmA 95/05

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2007 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w składzie:

Przewodniczący SSO Bernard Litwiniec

Protokolant ref Paweł Kępiński

po rozpoznaniu w dniu 26 stycznia 2007 r. w Warszawie na rozprawie sprawy z odwołania (...) sp. z o.o. w W. od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 25 lipca 2005 r. nr (...)

1. zmienia pkt IV b zaskarżonej decyzji w ten sposób, że nadaje mu następującą treść: „nie stwierdza się stosowania przez (...) sp. z o.o. w W. praktyki windykacji długów konsumenckich, które przewidują kontynuowanie czynności windykacyjnych wobec dłużników, o których spółka posiada wiedzę, iż wierzytelności jej nie przysługują”,
2. oddala odwołanie w pozostałym zakresie,
3. zasądza od (...) sp. z o.o. w W. na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów 360 zł (trzysta sześćdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów postępowania sądowego.

Sygn. akt XVII AmA 95/05

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 lipca 2005 roku Nr (...) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w punkcie pierwszym stwierdził, mając na uwadze treść art.23c ust.1 w zw. z art.23a ust.1 i 2 ustawy z 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, że określone w tej decyzji działania (...) Sp. z o.o. w W. stanowią praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazał ich zaniechania. Działania te polegają na : a) nierzetelnym wskazaniu kwoty zadłużenia w pismach wzywających konsumentów do zapłaty, bez podania podstawy prawnej powstania zobowiązania oraz okresu za jaki wierzyciel domaga się zapłaty długu przy zobowiązaniach o charakterze ciągłym, b) nierzetelnym wskazaniu w pismach wzywających konsumentów do zapłaty ewentualnych kosztów postępowania sądowego i egzekucyjnego, c) na graficznym wyeksponowaniu zsumowanych kosztów ewentualnego postępowania sądowego i/lub egzekucyjnego, d) zamieszczaniu w pismach kierowanych do konsumentów informacji dotyczących możliwości podania danych konsumenta, jako dłużnika do Biura Informacji Gospodarczej.

W punkcie drugim Prezes Urzędu uznał za naruszające obowiązek udzielania konsumentom rzetelnej i pełnej informacji oraz obowiązek prowadzenia działalności gospodarczej na zasadach uczciwej konkurencji i poszanowania dobrych obyczajów oraz słuszych interesów konsumentów , nakazując ich zaniechania, działania (...) sp. z o.o. polegające na zamieszczaniu w pismach kierowanych do konsumentów informacji dotyczących możliwości złożenia do prokuratury zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przez dłużnika, jak również tytułowania pism kierowanych do konsumentów „informacja o wszczęciu procedury egzekucyjnej” oraz wysyłaniu konsumentom wypełnionych ale nie wysłanych do sądu formularzy pozwów.

Jako podstawa prawna tej części decyzji został wskazany art.23c ust.1 w zw. z art.23a ust.1 i 2 ustawy z 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

W punkcie trzecim Prezes Urzędu, na podstawie art.23c ust.1 w zw. z art.23a ust.1 ustawy z 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, uznał działania (...) sp. z o.o. polegające na: a) powiększaniu sumy

zadłużenia o koszty prowadzonych czynności windykacyjnych, b) wzywaniu konsumenta do wskazania posiadanych rachunków bankowych bez powołania się na prawomocny wyrok sądu w danej sprawie oraz wszczęte przez komornika postępowanie egzekucyjne, c) informowaniu dłużnika o tym, że Spółka wystąpi do banków o ujawnienie posiadanych przez dłużnika rachunków bankowych, d) stosowaniu procedur windykacji długów konsumenckich, w których może dojść do windykowania przedawnionych odsetek, pomimo kategorycznej odmowy zapłaty długu przez dłużnika, który powołał się na upływ terminu przedawnienia, naruszają obowiązek prowadzenia działalności gospodarczej na zasadach uczciwej konkurencji i poszanowania dobrych obyczajów oraz słuszych interesów konsumentów, o których mowa w art.17 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej i jako takie za stanowiące praktykę naruszającą interesy konsumentów i nakazał ich zaniechania.

W punkcie czwartym stwierdził, iż nie stanowią praktyki naruszającej zbiorowych interesów konsumentów działania polegające na: a) dokonaniu przelewu wierzytelności na mocy umowy z dnia 14.10.2004 r. zawartej z firmą (...) Sp. z o.o., b) stosowanie procedur windykacji długów konsumenckich, które przewidują kontynuowanie czynności windykacyjnych wobec dłużnika mimo, iż Spółka posiada wiedzę, iż wierzytelność jej nie przysługuje. Jak wynika z uzasadnienia decyzji Prezes Urzędu ustalił, iż Spółka (...) prowadzi działalność gospodarczą polegającą na windykacji wierzytelności pieniężnych - w zależności od umowy z kontrahentami, jako zleceniobiorca przedsiębiorcy-wierzyciela (na podstawie pełnomocnictwa) albo we własnym imieniu jako wierzyciel (w związku z zawarciem umowy cesji wierzytelności). Kontrahentami Spółki, na których rzecz dokonywane są czynności windykacyjne, są w dużej części przedsiębiorcy zawierający masowo umowy z konsumentami.

Prezes wydał Decyzję z powodu nieprawidłowości, polegające na nierzetelnym wskazaniu kwot zadłużenia oraz kosztów postępowania sądowego i egzekucyjnego, wprowadzaniu konsumentów w błąd co do możliwości podjęcia kolejnych działań przez Spółkę w postaci zagrożenia wystąpieniem do prokuratury, banków, Biura Informacji Gospodarczej. Wskazał ponadto na okoliczność wprowadzania konsumentów w błąd poprzez stosowania formy prowadzenia windykacji, która może sugerować, iż toczy się postępowanie sądowe lub egzekucyjne, jak również podejmowaniu próby windykowania świadczeń nienależnych i przedawnionych oraz dokonaniu przelewu wierzytelności na mocy umowy z dnia 14 października 2004 roku zawartej z firmą (...) Sp. z o.o., która uniemożliwia konsumentom dochodzenie ich praw. Podstawą ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie był materiał dowodowy zebrany w toku postępowania wyjaśniającego, z uwzględnieniem nadesłanych przez spółkę (...) dokumentów.

W dniu 11 sierpnia 2005 r. Spółka (...) Sp. z o.o. w W. złożyła odwołanie od decyzji Prezesa, zaskarżając ją w części dotyczącej punktów I, II, III i IVb. Wniosła o jej uchylenie w zaskarżonej części, a w przypadku uznania przez Sąd, iż nie zachodzą podstawy do uchylenia

wszystkich z objętych zaskarżeniem punktów decyzji wniosła o zmianę decyzji w zaskarżonej części w taki sposób, że uznane zostanie działanie (...) Sp. z o.o., jako nie stanowiące praktyk naruszających zbiorowych interesów konsumentów, o których mowa w punktach I a,b,c; II oraz III a i d sentencji decyzji, a jednocześnie Spółka zostanie zobowiązana do zaniechania działań wskazanych w punktach I d, III b i c sentencji decyzji.

Zaskarżonej w części decyzji skarżąca spółka zarzuciła: naruszenie prawa materialnego tj. naruszenie art. 23a i art. 23c ust.1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o ochronie konkurencji i konsumentów w zw. z art. 22¹ kc poprzez błędne przyjęcie, iż po rozwiązaniu umowy zawartej pomiędzy przedsiębiorcą i konsumentem były kontrahent nadal posiada status konsumenta, a w wyniku powyższego błędne zastosowanie art.23c ust.1 uokik i wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa,

naruszenie (błędne zastosowanie) art.23a i art.23c ust.1 uokik poprzez wadliwe uznanie, że (...) sp. z o.o. dokonuje działań opisanych w pkt Ia i IIa zaskarżonej decyzji, podczas gdy nie miały one miejsca, bądź nie spełniają te działania nie spełniają ustawowych przesłanek uznania ich za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów,

naruszenie art. 23 f ust. 1 uokik poprzez błędne niezastosowanie powyższego przepisu w odniesieniu do działań (...) Sp. z o.o. polegających na działaniach opisanych w pkt Id oraz IIIb i c zaskarżonej decyzji w sytuacji, gdy w

toku postępowania prowadzonego przez Prezesa Urzędu skarżąca spółka wykazała, że zarzucane jej działania miały charakter incydentalny i nie będzie ona dokonywała tych czynności w przyszłości, co wymagało wydania decyzji, o jakiej mowa w art.23f uokik,

nadto odwołujący zarzucił decyzji sprzeczność rozstrzygnięcia w zakresie pkt IV b sentencji z zebrany w sprawie materiałem dowodowym, w którym organ uznał, iż (...) sp. z o.o. stosuje procedury windykacji długów konsumenckich wobec dłużnika mimo, że spółka posiada wiedzę, iż

wierzytelno## jej nie przys#uguje, w sytuacji, gdy z zebranego w sprawie materia#u dowodowego wynika, #e spółka nie stosuje tego rodzaju dzia#a#, naruszenie przepisów post#powania art. 10 § 1 kpa w zw. z art. 80 uokik, art. 46 ust. 1 uokik, art. 75 § 1 kpa, art. 45a uokik oraz art. 7 kpa.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył i ustalił co następuje:

Odwołanie nie jest zasadne.

Dokonane przez Prezesa ustalenia faktyczne i prawne są, w ocenie Sądu, prawidłowe i Sąd uznał je za własne. Zarzuty zawarte w odwołaniu nie mogły być wzięte pod uwagę z podanych niżej względów.

Ma rację pozwany, kiedy wskazuje, że powodowa spółka dochodzi roszczeń, które mają swoje źródło w kontrakcie cywilnoprawnym, jaki jej mocodawca bądź cedent zawarł z konsumentem. Nie można odmówić dłużnikom, którzy nie wywiązali się ze swoich zobowiązań określonych w tego rodzaju kontraktach, ochrony, jaką zapewnia konsumentom ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. W istocie nie dochodzi w omawianej sytuacji do powstania nowego stosunku prawnego, a jedynie do egzekucji zobowiązania konsumenta. Skoro roszczenia dochodzone przez powoda mają podstawę w czynności prawnej dokonywanej pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem (art.22¹ kc), to mają charakter konsumencki.. Trzeba mieć też na uwadze, że w dotychczasowej praktyce orzeczniczej tutejszego Sądu przyjęto szeroką wykładnię pojęcia konsumenta i dlatego, także z tego względu, nie można dokonać zawężającej wykładni tego pojęcia, jak chciałby tego powód w niniejszej sprawie.

Nie jest zasadny zarzut dotyczący wadliwego uznania, że powodowa spółka nierzetelnie wskazuje kwoty zadłużenia w pismach wzywających konsumentów do zapłaty. Zebrany w sprawie materiał wskazuje, że tego rodzaju działania istotnie miały miejsce. Polegały one na tym, że wzory pism (k 96 - 97 akta dministracyjnych) kierowanych do konsumentów nie zawierają odpowiednich danych liczbowych, co uniemożliwia im identyfikacji wysokości długu.

Wbrew zarzutom powoda zasadnie Prezes Urzędu uznał, że spółka powiększa sumę zadłużenia o koszty prowadzonych czynności windykacyjnych. Powód przeniósł bowiem na dłużników koszty swojej działalności jako przedsiębiorca, co powoduje, że, jak wskazuje w odpowiedzi na pozew strona pozwana, może on otrzymać podwójne wynagrodzenie tj. prowizję w przypadku zlecenia (k 164, 170 akt adm.) lub różnicę pomiędzy wartością nominalną długu, a kwotą za jaką spółka skupuje długi (k 143, 151 - 153, 178 - 180, 182 - 184, 188 — 190 akt adm.) oraz opłatą uiszczoną przez konsumenta. Na k 120 akt adm. można przeczytać, iż powód informuje dłużnika, że jeżeli dług nie zostanie zapłacony to może on zostać obciążony kosztami egzekucji prowadzonej przez windykatora w wysokości (...) . Ten fragment wzoru pisma został dodatkowo wyeksponowany przez użycie powiększonej czcionki. Należy zatem zgodzić się ze stanowiskiem pozwanego, który uważa, że tego rodzaju czynności mają służyć zastraszaniu dłużników, a zatem pozostają w sprzeczności z prowadzeniem działalności gospodarczej na zasadach uczciwej konkurencji, z poszanowaniem dobrych obyczajów oraz słusznym interesom konsumentów.

W ocenie Sądu powodowa spółka, jak ustalił Prezes UOKiK, dopuszcza się praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów poprzez niepodawanie w wezwaniach do zapłaty podstawy prawnej powstania zobowiązania oraz okresu, za jaki wierzyciel domaga się zapłaty. Jak już wskazano, tego rodzaju wnioski wynikają z wyżej powołanych wzorów pism stosowanych przez spółkę, gdzie nie są podawane wystarczające dane, co uniemożliwia dłużnikom zidentyfikowanie długu. Nie jest też wystarczające podanie im jedynie okoliczności dokonania cesji wierzytelności

na rzecz powoda bez identyfikacji samego roszczenia dochodzonego przez powoda, a podanie numeru telefonu do pracownika powoda nie stanowi o tym, że został wypełniony przez powoda obowiązek informacyjny wobec dłużnika. Rzecz jasna kontrola przeprowadzona przez organ nie musi obejmować całości dokumentacji spółki, a ujawnienie nawet stosunkowo nielicznej dokumentacji dotyczącej niewłaściwych działań jest wystarczające do wydania decyzji ustalającej ich występowanie.

Sąd podziela stanowisko Prezesa UOKiK, zgodnie z którym powodowa spółka dopuszcza się praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów poprzez nierzetelne wskazywanie w pismach wzywających konsumentów do zapłaty - ewentualnych kosztów postępowania sądowego i egzekucyjnego. Powódka wprawdzie nie kwestionuje faktu wysyłania dłużnikom tego rodzaju ostrzeżenia, ale uważa, że nie stanowi to niedozwolonej przepisami prawa praktyki. Sąd uznał jednak, że z takim poglądem nie można się zgodzić. Trafnie pozwany argumentuje, że na k 422 akt adm. powód przyznał, że jego działanie polega na wskazywaniu możliwych do poniesienia przez dłużnika maksymalnych kosztów procesowych i egzekucyjnych. Sugeruje także przyjęcie najbardziej niekorzystnych dla konsumenta stawek kosztów zastępstwa procesowego. Tego rodzaju informacja jest jednostronna, jej celem jest wywarcie dodatkowego nacisku psychicznego na dłużnika, a zatem stanowi zagrożenie dla interesów konsumentów poprzez pozbawienie ich prawa do rzetelnej, pełnej i obiektywnej informacji.

Fakt graficznego wyeksponowania w pismach kierowanych do konsumentów zsumowanych kosztów ewentualnego postępowania sądowego i egzekucyjnego należało uznać, jak to uczynił Prezes UOKiK, za okoliczność spełniającą ustawowe przesłanki do uznania takiego działania za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Oczywistym jest bowiem, że celem skłaniającym powoda do tego rodzaju praktyki jest wyłącznie wywołanie dodatkowego nacisku na dłużnika.

Z tych samych względów należało krytycznie ocenić niekwestionowaną praktykę powoda, polegającą na zamieszczaniu w pismach kierowanych do konsumentów informacji dotyczących możliwości złożenia do prokuratury zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przez dłużnika. Przekonywująco

Prezes UOKiK powołał wzory pism (k 96, 98, 99, 101, 104, 131), w których jest o tym mowa, bez podania nazwy przestępstwa, za to ze wskazaniem zagrożenia poprzez podanie wymiaru kary pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 8 lat. Nie ma podstaw do domniemania, że dłużnicy dopuścili się naruszenia prawa karnego i faktycznie grozi im odpowiedzialność karna. Intencja ich zastraszenia poprzez kierowanie pism o tak określonej treści jest, w ocenie Sądu, oczywista. Nie można także zgodzić się z odwołaniem w części kwestionującej spełnienie ustawowych przesłanek do uznania za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów poprzez tytułowanie pism kierowanych do konsumentów „informacja o wszczęciu procedury egzekucyjnej” oraz wysyłanie do konsumentów wypełnionych formularzy pozwów, które nie zostały złożone w sądzie. Trzeba przyznać rację Prezesowi UOKiK, który uznał tego rodzaju praktykę za wprowadzającą konsumentów w błąd co do etapu czynności egzekucyjnej, a chęć wywołania przez powoda efektu zastraszenia dłużników nie powinna budzić wątpliwości.

Kolejny zarzut powoda dotyczył uznania stosowania procedur windykacji długów konsumenckich, w których może dojść do windykowania przedawnionych odsetek pomimo kategorycznej odmowy zapłaty długu przez dłużnika powołującego się na termin przedawnienia za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Jego zdaniem tego rodzaju działanie nie spełnia ustawowych przesłanek uznania za taką praktykę. Sąd nie podzielił tego stanowiska. Prezes UOKiK powołał się w uzasadnieniu swojego stanowiska na kartę 31 akt adm. Z treści dokumentu dotyczącego procedury wewnętrznej pt. korespondencja niestandardowa wynika, że w pkt 5.1.2.2. powód przewidział stosowanie przez swoich pracowników określonych zasad postępowania w wypadku podniesienia przez dłużników zarzutu przedawnienia. Wynika z nich, że powód zakłada możliwość odzyskania odsetek pomimo przedawnienia roszczenia głównego. Sąd uznał, że - w świetle ostatecznie ustalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, odsetki jako należność uboczna ulegają przedawnieniu najpóźniej z chwilą przedawnienia roszczenia głównego. W tej sytuacji omawiana procedura spełnia przesłanki do uznania jej za bezprawną na podstawie art.23 a ust. 1 uokik w zw. z art. 17 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

Zdaniem Sądu Prezes UOKiK trafnie uznał, że nie ma podstaw do zastosowania w sprawie, zgodnie z żądaniem powoda, przepisu art.23 f ust.1 uokik, gdyż działania polegające na zamieszczaniu w pismach kierowanych do konsumentów informacji dotyczących możliwości podania danych konsumenta jako dłużnika do Biura Informacji Gospodarczej, wzywaniu konsumenta do wskazania posiadanych rachunków bankowych bez powołania się na prawomocny wyrok sądu w danej sprawie oraz na wszczęte przez komornika postępowanie egzekucyjne oraz informowaniu dłużnika, że spółka powodowa wystąpi do banków o ujawnienie posiadanych przez dłużnika rachunków bankowych, nie miały charakteru incydentalnego i nie ma wystarczających podstaw do uznania, że nie będą one dokonywane w przyszłości. Stanowisko pozwanego znajduje uzasadnienie w powołanym przez niego materiale dowodowym. W szczególności znajduje ono potwierdzenie w wykorzystywanych przez powoda wzorach pism kierowanych do konsumentów (k 118, 120 i 129 akt adm.) Słusznie Prezes UOKiK uznał, że pisma powoda kierowane do niego, datowane na dzień 7 marca i 20 maja 2005 r. (k.426 i 493 akt adm.) nie stanowią wystarczającej gwarancji, że wzmiankowane wyżej działania nie powtórzą się w przyszłości, w czym utwierdza brak wskazania w nich konkretnych działań zmierzających do ich wyeliminowania. Trzeba zgodzić się z pozwanym, że załączony do odwołania dokument, mający stanowić potwierdzenie stanowiska powoda co do zasadności jego deklaracji w tej kwestii, nie może być przekonywujący. Jak bowiem zauważa Prezes UOKiK wskazane zarządzenie nie ma wskazanego numeru porządkowego i podmiotu, który je wydał, podpisana jest w sposób nieczytelny, co uniemożliwia identyfikację autora i tym samym ustalenie, czy osoba ta jest uprawniona do składania wiążących spółkę oświadczeń, wreszcie zarządzenie dotyczy tylko jednego z oddziałów regionalnych.

Powód zarzucił Prezesowi UOKiK naruszenie przepisów postępowania szczegółowo wyżej wskazanych. W ocenie Sądu należy mieć na uwadze, że postępowanie toczące się przednim ma charakter postępowania

pierwszoinstancyjnego. Sąd dokonuje zatem ustaleń własnych w oparciu o całokształt dostępnego materiału dowodowego, który w niniejszej sprawie w przeważającej części został zebrany w toku postępowania administracyjnego. Z tego względu ewentualne uchybienia proceduralne popełnione na tamtym etapie postępowania nie mogą przesądzać o uchyleniu zaskarżonej decyzji, o ile jej postanowienia odpowiadają przepisom prawa materialnego. Nie ma więc potrzeby szczegółowego ustosunkowania się do zarzutów powoda o charakterze proceduralnym, zwłaszcza, że odwołujący się nie wykazał, że uchybienia tego rodzaju istotnie wpłynęły na merytoryczną treść zaskarżonej decyzji.

Mając zatem powyższe na uwadze Sąd z mocy art. 479³¹a kpc oddalił skargę. Sąd przychylił się do stanowiska powoda jedynie w kwestii wadliwego sformułowania pkt IVB decyzji Prezesa UOKiK i dokonał w tej części określonych zmian redakcyjnych w ten sposób, ażeby w sposób jednoznaczny wynikało z niej, że ten ostatni nie stwierdził stosowania przez powoda określonych w tym punkcie decyzji praktyk.

O kosztach postępowania sądowego rozstrzygnięto na podstawie art.98 kpc i zasądzono od powoda na rzecz pozwanego zwrot kosztów zastępstwa procesowego.